

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het auteursrecht.

Zondag 16 Mei 1920. N°. 2208.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: N.Z. Voorburgwal 59-60, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f.1.50 bij vooruitbetaling voor het Buitenland en Ned.-Indië per jaar f.7.20 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers / -15. Advertenties: van 1 tot 5 regels f.1.35, met in begrip van bewijsnummer, voor elke regel meer f.-25. Aanvragen en vermelding van leedegaven / -12 per regel.

„En werden twijfelmoedig“.

(VOOR DE PINKSTERWEEK.)

En zij ontzeten zich allen, en werden twijfelmoedig, zeggende de een tegen den ander: Wat wil toch dit zijn? Hand. II: 12.

De gewaarwordingen, die bij het naderen van 't heilig Pinksteren in de mannen der omgeving opkomen, liepen van oudsher zoo zichtbaar uit. Zoo was het van meet af, en zoo bleef het nog; zelfs mag toegegeven dat het verschil er wies dan afzaam. In het Pinksterverhaal ontwaren we, dat er te Jeruzalem, toen het heilig Pinksteren intrad, allereerst spotters waren, die geen zweem van eerbied koesterde voor wat ze toch zelve ontwaarden dat plaats greep. Ze hoorden met eigen oor hoe 't machtige talenwonder intrad, maar geen oogenblik deed 't een heiliger aandoening in hen opkomen. Ze dreven den spot met wat ze gebeuren zagen en weigerden volstrektelijk om onder den indruk er van te komen. Bij door sterken drank verhitte personen hadden ze vaak een verwarring in de taal en in wat ze hiermede spraken opgemerkt, en nu zo iets soortgelijks ontwaarden bij de Apostelen, gingen ze zich inbeelden, dat ook hier op misbruik van sterken drank was terug te gaan. Anderen ontzeten zich wel, maar zonder schamper over wat ze waarnamen te oordeelen. En in de derde plaats waren er onder de aanwezigen ook wel meer ernstig gestemden, die in wat ze ontwaarden poogden in te leven, maar die er geen vat op konden krijgen, en er ten deele althans half vreemd tegenover bleven staan. Er waren er ook niet weinigen, die van heeler harte in de groote gebeurtenis ingingen, en zich door de inwerking van den Heiligen Geest zegenen lieten. Maar toch, die zalige uitwerking bleef verre van algemeen door te gaan, en althans niet ten volle. En zoo bleek al spoedig, dat, zoo men de spotters en de gladonverschilligen zich ter zijde dacht, er ja wel een groote schare overbleef, die in het Pinksterwonder inleefde en genoot, maar dan toch althans zoo, dat er ook in deze schare zekere twijfelmoedigheid opkwam, zoo sterk zelfs, dat ons in Hand. II: 12 gemeld wordt, dat er twijfelmoedigheid in velen oprees. Zij ontzeten zich allen, zoo lezen we daar toch, en werden twijfelmoedig, zeggende de een tegen den ander: „Wat wil toch dit zeggen?“

Heerlijk stak dit af tegenover hen van wie vs. 13 meldt: „Anderen spottende zeiden: „Wat wil toch dit zeggen?“ De twijfelmoedigen bleven er dus niet buiten staan. Ze gingen in het heerlijk waarvan ze getuigen waren, in. Alleen maar, doorgonden konden ze het niet aanstands. Uitwendig boezemde wat ze waarnamen, hun eerbied in. Ze voelden zeer wel, dat 't een heerlijkheid gold, die ook hen aanging, en wel verre van er zich gedachtenloos van af te wenden, gingen ze aanstands met heel hun innerlijke gewaarwording in wat plaats greep in. Alleen maar, den vollen rijkdom ervan konden ze niet aanstands begrijpen. Het was hun te overweldigend en te machtig. Vandaar de twijfelmoedigheid die zich van hen meester maakte. Ze voelden er zich door aangegrepen. Ze ontwaarden den innerlijken drang om er dieper op in te gaan. Ook bleven ze er mee doende en mee bezig. Alleen maar 't kon niet op 't diepst tot in hun innerlijk zielsleven doordringen. Het greep hen wel aan. Ze konden er hun zielsaandacht niet van aftrekken. En waar 't aan schortte was alleen, dat hetgeen plaats greep niet diep genoeg in hun eigen wezen doordrong, hen niet met genoegzaam heiligen drang omzette, en zoodoende twijfelmoedigheid deed opkomen, waar een beslist en geheel zich overgevend geloof eisch van het aangrijpende oogenblik ware geweest.

Het hier spreken van „twijfelmoedigheid“ is nu daarom van zoo uitermate hoog belang, omdat geheel dezelfde twijfelmoedigheid nog steeds, als 't Pinksteren nabij komt, zich van zoo vele geesten meester maakt. We doelen nu niet op de spotters, en niet op de onverschillige wereldlingen. Neen, het gaat hier over die ernstig gezindden, en vaak ernstig gestemde belijders, die ook zelve door het heilige, dat in de vierdagen tot hen nadert, worden aangegrepen, er in meelevende, en er in mee genietende, maar die toch niet tot den boden en de kern van het heilige kunnen doordringen. Zoo waren er toen reeds ernstig gezinde Joden, die niet aanstands tot het volle geloof doordrongen, en zoo nu ook zijn er thans nog onder ons op het Pinksterfeest vaak ernstig gestemden en het heiligelijk meenende vromen, die ten deele in het heerlijk van den vierdag mee-

leven, maar toch dit heerlijk niet tot in de kern van het wezen opnemen en daarom vaak reeds den dag na het Pinksterfeest zich weer geheel in de werelddische gemeenschap of familieaangelegenheden verliezen kunnen. Deze klasse van Kerkliden is veel grooter dan de meesten zich voorstellen. Bij het Pinksterwonder waren ze stellig geringer in aantal, omdat de dag die toen doerleefd werd, zooveel meer aangrijpend was. Thans echter kan veelszins betuigd worden, dat we op onze groote feesten voor vierderlei medeburgers staan. Er is een schare, op wie Pinksteren geen enkele vat heeft, en die in niets een bevroeten van den dag kennen dan met wilde pret, zoodat ze zelfs bij het nachtelijk uur zich bedrinken om in hun wildheid uit te barsten. Op deze wilde, maar helaas nog altoos zoo talrijke schare volgt dan de groep van wie uitwendig Pinksteren mee maken, maar zonder dat er een enkele geestelijke veer bij hen in beweging geraakt. Ze blijven in stille actie ook op den feestdag leven, maar van een heilige bezieling die deze dag hun aanbrengeen zou, ontwaart ge niets. En dan komt in de derde plaats de vrij groote schare van die meer ernstig gestemden, die in het heilige feest mee ingaan, en er het heilige van waardeeren, maar die toch te oppervlakkig zijn om er een geestelijke zegen van in te drinken. En daarna eerst komt er dan in de vierde of laatste plaats de groep der verlost en bekeerd, die de geestelijke betekenis van het zalig Pinksterfeest tot in den wortel verstaan, en zich dientengevolge door de heilige vreugde van het Pinksterfeest bezielen en als in het geloof verjongd gevoelen.

In de derde groep nu vooral schuilt het gevaar waarop we wijzen. Dezulken bedoelen we, die als weer het Pinksterfeest zich inzet, zich aanstands door de heilige betekenis van Pinksteren aangegrepen gevoelen en niets liever zouden doen, dan tot in den bodem van hun innerlijk zielsleven den zegen er van inzuigen. Maar zoover zijn ze nog niet. Ze stellen er wel prijs op, om zich aan het heilige toe te wijden en den zegen van 't heilige in zich op te nemen, maar ze zijn er innerlijk nog niet voor gereijpt. Ze hunkeren wel soms naar de heerlijke gedachte, dat ook hun de volle toebrengeing tot den Heiland mocht gegund worden, maar het toef nog, en komt nog niet uit. Reeds sinds enkele jaren verkeeren ze in een toestand, dat ze er innerlijk naar verlangen kunnen, om wedergeboren en bekeerd den Heiland te zijn toegebracht, en in zijn heilige gemeenschap in te gaan. Maar het toef nog. Het nadert hen soms een oogenblik, maar het dringt niet innerlijk tot hen door. Ze wanen het telkens te grijpen, doch dan ontglipt het hun weder.

Natuurlijk doet zich hierbij gedurig graadverschil voor. Er zijn er onder deze zoekers, die steeds op verren afstand blijven verkeeren, en ook op Pinksteren zich gemeenlijk, zonder tegenstribbeling in hun geest, voor de gewone belangen des levens interesseeren blijven. Daarnaast vindt ge dan anderen, die zich sterker uit hun verlatenheid tot het heilige aangetrokken gevoelen, er daardoor meer mee doende en mee bezig zijn, en gedurig gesprekken over het heilige zoeken, en dan in de eenzaamheid zekere neiging tot toenadering gevoelen. En dan ten slotte hebt ge de zoekers van den teedersten graad, die, ook zonder aanleiding, zich gedurig naar het heilige gedrongen gevoelen en het niet kunnen loslaten. Belijders die er tot op hun legerstede zich in verliezen, er telkens nieuw licht over pogen op te vangen, en de oogenblikken zien komen, dat ze een gewaarwording zullen hebben als waren ze reeds in het heilige kindschap opgenomen. Ze durven dan nog niet zeggen, dat ze in dat heilige kindschap reeds zijn aangenomen. Nog steeds vervolgt hen een gewaarwording van tekortkoming in het Heilige.

En, zoo dikwijls ze er toe komen, om hun zielsleven voor bekende geloovigen te ontsluiten, dan is en blijft het steeds hun droeve klacht, dat ze wel dorsten en hongerden naar het Heilige, maar dat de volle verzekerdheid hun van hun God nog niet is toegelaten. Die drie groepen nu leven meestal van elkaar gescheiden voort. De ééne groep vindt de andere te ingebeeld of onteeder. Hoofdsak echter bij alle drie deze groepen is, dat ze zich verrijkt zouden gevoelen, zoo hun onbelemmerd geloof maar doorbraak, doch dan telkens als ze nog een heilige zielsverrukkening kennen, toch ten slotte gevoelen, dat ze weer worden teruggeslagen. Het teleurstellende resultaat is dan ook, dat in smaller of in breeder kring nog steeds geheel een schare van ernstig gestemde leden der Kerk voortworstelt, die niet rusten kunnen, eer ze het zalig kindschap als hun persoonlijk deel mogen be-

schouwen, en toch blijft 't jaar in jaar uit een voortkruipen zonder dat ze de rijke, volle, allesomvattende zegening van de toebrengeing de hunne mogen noemen.

Deze groep van „twijfelmoedigen“ nu, die aanvankelijk zoo gering in 't aantal was, is thans helaas schier telken jare breeder uitgedijld. Het is almeer of er een aanmatiging in ligt, om zijn uitverkiezing en zijn kindschap te belijden. Men blijft, als om te schuilen, van verre staan en gaat aarzelend en veelal niet-durvend het leeg leven door. Eerst als het sterven nadert, komt dan veelal eindelijk de doorbreking, en na steeds, den Christus zoekend, geleefd te hebben, gaat men dan tenslotte het sterven tegen als een dankbare verlostte.

Hoe van nabij echter deze zakelijke voorstelling op de waarneming in het gemeene leven passen zou, ze geeft ons toch niet bij Pinksteren, in verband met onze heilige roeping, vraagt. Ons Pinksteren, gelijk we dit thans vieren, is een gedenkdag, en wel in zeer bijzonderen zin de gedenkdag van wat op het groote Pinksteren, toen de Apostel zijn getuigenis liet uitgaan, heeft plaats gegrepen. Dit nu herhaalt zich niet en kan zich niet herhalen. De uitstorting van den Heiligen Geest, zóó wonderbaar dat de heilige gemeenschap tuschen God Drieëinig en de verkorenen die op aarde zijn, er door blijkt tot stand gekomen te zijn, kon slechts eenmaal plaats grijpen, en uit dien hoofde kan er van een herhaling ook op a.s. Zondag van hetgeen Petrus in zijn heilige rede vertolkte geen sprake meer zijn. Toen was het tot de inwoning van God Drieëinig door den Heiligen Geest in zijn verkorenen op aarde nog niet gekomen. Doch wat toen nog niet was, is op dien dag juist in de werkelijkheid ingetreden. Aan de scheidlijn tuschen dit leven hier beneden en den Heiligen Geest is toen een einde gemaakt. De gemeenschap van den Heiligen Geest met het bestaan en het leven der verkorenen is toen eens en voor altoos tot stand gekomen, en van een vernieuwing of herhaling hiervan kan geen sprake zijn. Natuurlijk grijpt dit voor 't eerst in verband treden met God den Heiligen Geest ook nu nog plaats bij de Javanen die tot bekeering komen, of bij andere Heidenen of Joden, van wier overgang tot de Belijdenis van den Christus we getuigen mogen zijn, maar het blijft toch altoos iets dat zich niet kan vernieuwen of herhalen in den kring der gedoopten. De Heilige Doop is juist het heilig getuigenis, dat het kindeken dat den Doop ontving, uit Christenouders in de nieuwe beedieling geboren is, en alzoo niet meer overgaan kan, omdat 't geboren is in den heiligen levenskring, waarin het, zoo 't tot de uitverkorenen behoort, tot in alle eeuwigheid zal blijven. Het teleurstellende hierbij is nu maar, dat in de Christelijke Kerk, gelijk deze zich thans in de meeste landen voordoet, een oopenhooping en verzameling van individuen plaats grijpt, over wierouders geen oordeel meer is te vellen, of ze al dan niet in 't heilig verband stonden toen dat kindeken geboren werd. Gaat men nu onze groote Volkskerken na, waarin dan gemeenlijk de gehele bevolking van een land, zonder keur of onderscheid, is opgenomen, dan is het zonneklaar, dat op deze breede groep, die zonder kies of keur oopen is gehoopt, van geen toebedieling des Heiligen Geestes sprake kan zijn. Ook al trad er naderhand 't doen van belijdenis in, vaak na een onderricht van twee, drie maanden, één uur in de week, dan staat men voor niet anders dan een geestelijk zelfbedrog, en is er aan de officiële actie die er straks op volgt, en zelfs aan het verschijnen aan het Heilig Avondmaal, geen de minste betekenis meer te hechten, dan slechts in zoverre, dat er aldus een spelen met het heilige plaats grijpt, dat heilige wrake na zich kan slepen.

Er lag dan ook niets overdreven in, toen de Kerkeraad van Amsterdam in 1886 in den meest stelligen zin weigerde toegang tot het Heilig Avondmaal te verlenen aan jonge mannen, die elders vernaam waren aangenomen, maar van wie in niets bleek dat ze in volle oprechtigheid tot de Belijdenis van den Drieëningen God gekomen waren. De uitstorting van den Heiligen Geest greep slechts eenmaal plaats. Van die ure af heeft de Heilige Geest in de Kerk van Christus geleefd, en was er geen Kerk denkbaar, die niet uit het volle en oprechte geloof aan de uitstorting van den Heiligen Geest was opgekomen. Het is daarom een zoo onjuist zich aanstellen, indien men op onze jaarlijkschen Pinksterdag zich aandient, als lag het in onze bedoeling alnu op den vierdag een herhaling uit te lokken van wat te Jeruzalem metterdaad plaats greep, doch dan slechts éénmaal voor alle eeuwen en zóó dat he-

voor alle aangesloten Kerken van Christus slechts eenmaal kon plaats hebben. Wat toen intrad en geschied is, kan zich in de Christelijke Kerken nooit en nimmer herhalen. Hierop echter wordt — iets wat zeer bedenkelijk is — in den gewonen eeredienst van onze Pinkstergodsdienstoeffening veel te weinig geleet. Men geeft predicianten beste, om nogmaals den aangrijpenden inhoud van Hand. II, in alle deelen uit te zetten, zoodat de indruk wordt gevestigd alsof nu het gebeurde in Hand. II, voor zoover het Geesteswerking was, zich herhalen zou, herhalen van eeuw tot eeuw, van jaar tot jaar, van land tot land en van kerk tot kerk, en toch is dit juist niet het geval, en kan niet zoo zijn. De groote Pinkstergebeurtenis was eenig en is voor geen herhaling vatbaar. Wie thans in Christus Kerk het Pinksterfeest viert, laat geen bede uitgaan of het groote genadevonder komen mocht, maar dankt eeniglijk dat het onder Petrus heilige taal gekomen is. Van herhaling kan hier geen sprake zijn. Wie door zijn geboorte en door zijn doop in de Kerk van Christus is opgenomen, kan er niet als van buiten af nieuw intreden, maar slechts ontwaken tot het bewustzijn van wat door de wonderde genade Gods hem met alle gedoopte uitverkorenen is toebedeeld.

Nimmer mag 't dan ook voorgesteld, alsof de dusgenaamde „aanneming“ de intrade in den heiligen kring was. Wie ter zaligheid zal ingaan, is er in zijn geboorte voor aangewezen, en ontvangt op grond van die ongeziene, maar toch feitelijke „omkeering“ den Heiligen Doop. Zijn dusgenaamde „aanneming“ kan daarom geen andere beduidenis hebben, dan dat nu ook zijn onderrichting in haar eerste stadium voleind is, en dat hetgeen in het gezin voor de ouders geen geheim kon blijven, nu ook voor de geheele Kerk openbaar beleden wordt. Men treedt een oogenblik het gezin uit, om met den breederen kring van het kerkelijk geheel gemeenschap te oefenen. Er ligt daarom iets eigenaardigs in, zoo deze publiekmaking van zijn bedijdenis met het Pascha kan plaats grijpen. Het is dan een overgang van hetgeen dusver een huiselijk karakter droeg, naar de geheele Gemeente. Niet echter om een nieuwen band te vlechten. De wedergeboorte gaat veelal zelfs aan den Heiligen Doop vooraf, en hierin ligt de belijdenis dat het oorspronkelijke door God Drieëinig in het zielsleven van den Heilige ingeprent en ingevalt is.

De bijna onoverkomelijke moeilijkheid ligt hierbij eeniglijk in de verplichting om dezen band zuiver te houden én in zijn eigen Kerk én met de andere Kerken, waarmede men door zijn Kerkelijke verbintenis in verband treedt. Reeds nu plaatselijke Kerk kan schier te talrijk zijn, om u te doen gevoelen en erkennen, dat ge in geestelijke gemeenschap staat met de overige leden van deze Kerk. Doch veel moeilijker wordt het uiteraard dan vooral, zoo uw Kerk met tal van andere Kerken in geestelijke verbintenis trad, en ge op het Kerkeraadsgetuigenis van die andere gemeenten moet afgaan, om u te verzekeren, of ge al dan niet met de leden der andere Kerken geestelijke gemeenschap kunt oefenen onder de heilige keur van uw God.

Voor een klein land als 't onze gaat dit ten deele nog, maar zoo men met veel, veel groter Kerken als die van Duitsland, Frankrijk, Rusland enz. rekent, kan men niet dan op anderer getuigenis afgaan; iets wat ook bij ons plaats grijpt door middel van de attestatiën. Dit kan dan niet anders, en moet wel zoo. Alleen maar, waarde kan hieraan alleen worden toegekend, zoo de gezamenlijke Kerken scherp toezien, dat de leeraars en onderling de onderlinge verhoudingen met vollen ernst naspeuren, en er zich voor hoeden om op oppervlakkig getuigenis af te gaan. Hiervoor nu is een Kerkelijk toezicht noodig, dat zich op elken persoon afzonderlijk richt, en een legelijks redelijke gezindheid weet vast te stellen. Hierin nu ligt tevens vanzelf de volstrekte vooroordeeling der groote volkskerken. Die toch moeten wel op den schijn afgaan en die schijn kweekt zelfbedrog. En het is daarom dat steeds meer op indeeling van de groote Kerken in parochiale Kerken wordt aangedrongen, tenelinge aan den misstand van den onwaren schijn met Gods hulpe ende te maken. Doch juist met het oog hierop is 't dan ook zoo dringende noodzakelijk, dat de Pinksterprediking blijve wat ze zijn moet. Ze strekt toch niet om te herhalen wat op den grooten Pinksterdag geschied is. Dit toch kon slechts eenmaal plaats grijpen en herhaalt zich niet. Bezield en krachtig kan op onzen Pinksterdag het gebeurde op den grooten

Pinkstermorgen weer opleven. Ons Pinksterfeest is het vieren van een herdenking, het slaat niet op wat nu plaats grijpt, maar op wat voor negentien eeuwen geschied is, en van toen af nog op het heden naverkt. Wij wonen nu in het heilige huis, dat toen gebouwd is, maar van een telkens bouwen van een nieuw huis kan geen sprake zijn.

Juist daarom nu moet wel het groote Pinksterwonder op elken Pinkstermorgen in gedachtenis voor ons treden, maar niet als iets, waar we toe komen moeten, doch als iets waar we in geboren zijn, waar we in verkeeren, en waar onze zaligheid aan hangt. Moet derhalve eenzijdig de heugenis van het machtig Pinkstergebeuren in rijk getuige kleuren voor ons vernieuwd worden, het mag hier niet blijven. Zoo we waarlijk ten eeuwig leven verkoren zijn, worden we niet eerst nu uit de wereld naar de Kerk delokt en geroepen. Neen, dan zijn we in de Kerk van Christus geboren, en belijden daarom met onze vaders, dat zelfs de jonge kleinen, die nog geen jaar oud ster-ven, toch, zoo ze verkoren zijn, ten eeuwig leven ingaan.

Tweeërlei moet ons daarom ook op het heilig Pinksterfeest bezielen. Allereerst de heugenis en nagedachtenis van wat voor nu bijna twee duizend jaren in de Tempelzaal te Jeruzalem plaats greep. Toen is de Heilige Geest tot in ons menschelek leven neergedaald, heeft zich in den kring van Gods geroepen uitgestort, en heeft een geheel nieuw, rijk, geestelijk leven op deze aarde niet slechts mogelijk gemaakt, maar doen opkomen, bevestigd en bestendigd. Het betaamt ons daarom telken jare die groote, rijke, geestelijke gebeurtenis te herdenken, er op nieuw als met geheel ons bewustzijn in te gaan, er onzen God in groot te maken, en Pinksteren steeds weer voor wie geestelijk leven ontving, te maken tot den grooten vierdag, die zich nimmer kan herhalen, maar die toch telkens opnieuw in onze herinnering en verbeelding opleeft, als had nu eerst plaats wat toen voor altijd intrad, doorging en zich voleinde. Van twijfelmoedigheid kan daarom bij ons geen sprake meer zijn, en ook onzijdig moeten we aan de twijfelachtigen klaar en helder doen inzien, dat wie nog steeds uitziert of niet nogmaals gebeuren kan wat voor twintig eeuwen intrad, doorging en voleind werd, zich zelve buiten het Heiligdom sluit.

Doch dan ook in de tweede plaats is ons Pinksteren een roepstem tot een heilige plichtsbetrachting, die op ons indringt. De herinnering kon op 't Pascha niet rijk noch bezielend genoeg op ons inwerken, maar toch, het Pinksteren dat ons nu gegund wordt te beleven, mag niet in louter herinnering opgaan, maar rust niet eer 't ons heeft kunnen bezielen tot een rijker, warmer, beslist Christelijk leven, en zulks niet voor ons zelf, maar voor de eere van het Koninkrijk Gods. De prediking op het Pinksterfeest kan en mag daarom niet beperkt blijven tot de heilige herinnering aan 't voorbeeld, maar moet telken jare op nieuw een rijkere levensuiting van de Gemeente Gods doen uitgaan. De herdenking van de Hemelvaart ligt dan achter ons. We wachten dan in die dagen, die Hemelvaart en Pinksteren vaneen scheiden, op een bewerking van ons innerlijk zielsleven waardoor we thans op Pinksteren de herhaling krijgen van wat voor bijna twintig eeuwen intrad, maar thans zich in nieuwen rijkdom des Geestes openbaren moet.

Ook de prediking moet zich daarop richten. Rijk moge de herinnering ontplooid worden van wat éénmaal plaats greep en voor geen herhaling vatbaar is. Doch hierbij mag het niet blijven. Hand. II kan tot zelfs onze jeugdige kinderen soms bezielen, doch het geheugen werkt slechts in het gebeurde in, en doet er de werking op onzen eigen persoon, op ons gezin en op onzen levenskring niet van gevoelen. Eisch is 't daarom en blijft het, dat de predicatie op onzen Pinksterdag met vollen ernst op de uitwerking en op de gevolgen van het groote Pinksterwonder inga. Op klare, boeiende doorzichtige wijze moet de Prediking op onze Pinksterdagen den nieuwen geestelijken toestand doen uitkomen, waarom de nu gedoopten en ten Heilig Avondmaal toegelaten den Christus toebehooren, zijn getuigen en dienstechnen zijn, en niet meer in de wereld, maar eeniglijk in zijn Heilig Lichaam de kracht hun levens moeten ontplooen. Van de herinnering van het verleden ga daarbij niets af. Dit moet klaar en doorzichtig blijven, en met dank in het hart moeten we op elken Pinkstermorgen weer inleven in wat vóór nu zooveel eeuwen die rijke Pinkstermorgen aan de wereld gebracht heeft. Maar hierbij mag het niet blijven. Die

de Kerk. Dr. Gerretsen, W. c. pred. plaats, K. H. Lunteren, B. Bate e. ad J. J. A. van ons, A. A. Dönszel, A. K. Schaafsma, Baard, J. G. Steen- erdinge, L. Boer, te J. H. Bange Jr., te J. Ronge, te Hoog- evit, te Benschop- te Sprang. Th. J. H. Steen- E. W. M. Hupkes H. H. van Ameide, J. J. Timmer, te Beernink, te El- Nederland IGEN. E. BAAR: EN 97% OO.-. F. J. Bolt. den en werd NRY ENT ompleotia. DE ZWARE 100 KOLOM 11. Een prijs en zoo duren etterlijke en len. Bijbelverkla- zuch een US O f. 1.—; idem 50: Adm J. J. L. R. te T f. 1.50; P f. 2.50; Van v. 7.—; idem 2 f. 10.—; idem 3 f. 10.—; idem 4 f. 10.—; idem 5 f. 10.—; idem 6 f. 10.—; idem 7 f. 10.—; idem 8 f. 10.—; idem 9 f. 10.—; idem 10 f. 10.—; idem 11 f. 10.—; idem 12 f. 10.—; idem 13 f. 10.—; idem 14 f. 10.—; idem 15 f. 10.—; idem 16 f. 10.—; idem 17 f. 10.—; idem 18 f. 10.—; idem 19 f. 10.—; idem 20 f. 10.—; idem 21 f. 10.—; idem 22 f. 10.—; idem 23 f. 10.—; idem 24 f. 10.—; idem 25 f. 10.—; idem 26 f. 10.—; idem 27 f. 10.—; idem 28 f. 10.—; idem 29 f. 10.—; idem 30 f. 10.—; idem 31 f. 10.—; idem 32 f. 10.—; idem 33 f. 10.—; idem 34 f. 10.—; idem 35 f. 10.—; idem 36 f. 10.—; idem 37 f. 10.—; idem 38 f. 10.—; idem 39 f. 10.—; idem 40 f. 10.—; idem 41 f. 10.—; idem 42 f. 10.—; idem 43 f. 10.—; idem 44 f. 10.—; idem 45 f. 10.—; idem 46 f. 10.—; idem 47 f. 10.—; idem 48 f. 10.—; idem 49 f. 10.—; idem 50 f. 10.—; idem 51 f. 10.—; idem 52 f. 10.—; idem 53 f. 10.—; idem 54 f. 10.—; idem 55 f. 10.—; idem 56 f. 10.—; idem 57 f. 10.—; idem 58 f. 10.—; idem 59 f. 10.—; idem 60 f. 10.—; idem 61 f. 10.—; idem 62 f. 10.—; idem 63 f. 10.—; idem 64 f. 10.—; idem 65 f. 10.—; idem 66 f. 10.—; idem 67 f. 10.—; idem 68 f. 10.—; idem 69 f. 10.—; idem 70 f. 10.—; idem 71 f. 10.—; idem 72 f. 10.—; idem 73 f. 10.—; idem 74 f. 10.—; idem 75 f. 10.—; idem 76 f. 10.—; idem 77 f. 10.—; idem 78 f. 10.—; idem 79 f. 10.—; idem 80 f. 10.—; idem 81 f. 10.—; idem 82 f. 10.—; idem 83 f. 10.—; idem 84 f. 10.—; idem 85 f. 10.—; idem 86 f. 10.—; idem 87 f. 10.—; idem 88 f. 10.—; idem 89 f. 10.—; idem 90 f. 10.—; idem 91 f. 10.—; idem 92 f. 10.—; idem 93 f. 10.—; idem 94 f. 10.—; idem 95 f. 10.—; idem 96 f. 10.—; idem 97 f. 10.—; idem 98 f. 10.—; idem 99 f. 10.—; idem 100 f. 10.—; idem 101 f. 10.—; idem 102 f. 10.—; idem 103 f. 10.—; idem 104 f. 10.—; idem 105 f. 10.—; idem 106 f. 10.—; idem 107 f. 10.—; idem 108 f. 10.—; idem 109 f. 10.—; idem 110 f. 10.—; idem 111 f. 10.—; idem 112 f. 10.—; idem 113 f. 10.—; idem 114 f. 10.—; idem 115 f. 10.—; idem 116 f. 10.—; idem 117 f. 10.—; idem 118 f. 10.—; idem 119 f. 10.—; idem 120 f. 10.—; idem 121 f. 10.—; idem 122 f. 10.—; idem 123 f. 10.—; idem 124 f. 10.—; idem 125 f. 10.—; idem 126 f. 10.—; idem 127 f. 10.—; idem 128 f. 10.—; idem 129 f. 10.—; idem 130 f. 10.—; idem 131 f. 10.—; idem 132 f. 10.—; idem 133 f. 10.—; idem 134 f. 10.—; idem 135 f. 10.—; idem 136 f. 10.—; idem 137 f. 10.—; idem 138 f. 10.—; idem 139 f. 10.—; idem 140 f. 10.—; idem 141 f. 10.—; idem 142 f. 10.—; idem 143 f. 10.—; idem 144 f. 10.—; idem 145 f. 10.—; idem 146 f. 10.—; idem 147 f. 10.—; idem 148 f. 10.—; idem 149 f. 10.—; idem 150 f. 10.—; idem 151 f. 10.—; idem 152 f. 10.—; idem 153 f. 10.—; idem 154 f. 10.—; idem 155 f. 10.—; idem 156 f. 10.—; idem 157 f. 10.—; idem 158 f. 10.—; idem 159 f. 10.—; idem 160 f. 10.—; idem 161 f. 10.—; idem 162 f. 10.—; idem 163 f. 10.—; idem 164 f. 10.—; idem 165 f. 10.—; idem 166 f. 10.—; idem 167 f. 10.—; idem 168 f. 10.—; idem 169 f. 10.—; idem 170 f. 10.—; idem 171 f. 10.—; idem 172 f. 10.—; idem 173 f. 10.—; idem 174 f. 10.—; idem 175 f. 10.—; idem 176 f. 10.—; idem 177 f. 10.—; idem 178 f. 10.—; idem 179 f. 10.—; idem 180 f. 10.—; idem 181 f. 10.—; idem 182 f. 10.—; idem 183 f. 10.—; idem 184 f. 10.—; idem 185 f. 10.—; idem 186 f. 10.—; idem 187 f. 10.—; idem 188 f. 10.—; idem 189 f. 10.—; idem 190 f. 10.—; idem 191 f. 10.—; idem 192 f. 10.—; idem 193 f. 10.—; idem 194 f. 10.—; idem 195 f. 10.—; idem 196 f. 10.—; idem 197 f. 10.—; idem 198 f. 10.—; idem 199 f. 10.—; idem 200 f. 10.—; idem 201 f. 10.—; idem 202 f. 10.—; idem 203 f. 10.—; idem 204 f. 10.—; idem 205 f. 10.—; idem 206 f. 10.—; idem 207 f. 10.—; idem 208 f. 10.—; idem 209 f. 10.—; idem 210 f. 10.—; idem 211 f. 10.—; idem 212 f. 10.—; idem 213 f. 10.—; idem 214 f. 10.—; idem 215 f. 10.—; idem 216 f. 10.—; idem 217 f. 10.—; idem 218 f. 10.—; idem 219 f. 10.—; idem 220 f. 10.—; idem 221 f. 10.—; idem 222 f. 10.—; idem 223 f. 10.—; idem 224 f. 10.—; idem 225 f. 10.—; idem 226 f. 10.—; idem 227 f. 10.—; idem 228 f. 10.—; idem 229 f. 10.—; idem 230 f. 10.—; idem 231 f. 10.—; idem 232 f. 10.—; idem 233 f. 10.—; idem 234 f. 10.—; idem 235 f. 10.—; idem 236 f. 10.—; idem 237 f. 10.—; idem 238 f. 10.—; idem 239 f. 10.—; idem 240 f. 10.—; idem 241 f. 10.—; idem 242 f. 10.—; idem 243 f. 10.—; idem 244 f. 10.—; idem 245 f. 10.—; idem 246 f. 10.—; idem 247 f. 10.—; idem 248 f. 10.—; idem 249 f. 10.—; idem 250 f. 10.—; idem 251 f. 10.—; idem 252 f. 10.—; idem 253 f. 10.—; idem 254 f. 10.—; idem 255 f. 10.—; idem 256 f. 10.—; idem 257 f. 10.—; idem 258 f. 10.—; idem 259 f. 10.—; idem 260 f. 10.—; idem 261 f. 10.—; idem 262 f. 10.—; idem 263 f. 10.—; idem 264 f. 10.—; idem 265 f. 10.—; idem 266 f. 10.—; idem 267 f. 10.—; idem 268 f. 10.—; idem 269 f. 10.—; idem 270 f. 10.—; idem 271 f. 10.—; idem 272 f. 10.—; idem 273 f. 10.—; idem 274 f. 10.—; idem 275 f. 10.—; idem 276 f. 10.—; idem 277 f. 10.—; idem 278 f. 10.—; idem 279 f. 10.—; idem 280 f. 10.—; idem 281 f. 10.—; idem 282 f. 10.—; idem 283 f. 10.—; idem 284 f. 10.—; idem 285 f. 10.—; idem 286 f. 10.—; idem 287 f. 10.—; idem 288 f. 10.—; idem 289 f. 10.—; idem 290 f. 10.—; idem 291 f. 10.—; idem 292 f. 10.—; idem 293 f. 10.—; idem 294 f. 10.—; idem 295 f. 10.—; idem 296 f. 10.—; idem 297 f. 10.—; idem 298 f. 10.—; idem 299 f. 10.—; idem 300 f. 10.—; idem 301 f. 10.—; idem 302 f. 10.—; idem 303 f. 10.—; idem 304 f. 10.—; idem 305 f. 10.—; idem 306 f. 10.—; idem 307 f. 10.—; idem 308 f. 10.—; idem 309 f. 10.—; idem 310 f. 10.—; idem 311 f. 10.—; idem 312 f. 10.—; idem 313 f. 10.—; idem 314 f. 10.—; idem 315 f. 10.—; idem 316 f. 10.—; idem 317 f. 10.—; idem 318 f. 10.—; idem 319 f. 10.—; idem 320 f. 10.—; idem 321 f. 10.—; idem 322 f. 10.—; idem 323 f. 10.—; idem 324 f. 10.—; idem 325 f. 10.—; idem 326 f. 10.—; idem 327 f. 10.—; idem 328 f. 10.—; idem 329 f. 10.—; idem 330 f. 10.—; idem 331 f. 10.—; idem 332 f. 10.—; idem 333 f. 10.—; idem 334 f. 10.—; idem 335 f. 10.—; idem 336 f. 10.—; idem 337 f. 10.—; idem 338 f. 10.—; idem 339 f. 10.—; idem 340 f. 10.—; idem 341 f. 10.—; idem 342 f. 10.—; idem 343 f. 10.—; idem 344 f. 10.—; idem 345 f. 10.—; idem 346 f. 10.—; idem 347 f. 10.—; idem 348 f. 10.—; idem 349 f. 10.—; idem 350 f. 10.—; idem 351 f. 10.—; idem 352 f. 10.—; idem 353 f. 10.—; idem 354 f. 10.—; idem 355 f. 10.—; idem 356 f. 10.—; idem 357 f. 10.—; idem 358 f. 10.—; idem 359 f. 10.—; idem 360 f. 10.—; idem 361 f. 10.—; idem 362 f. 10.—; idem 363 f. 10.—; idem 364 f. 10.—; idem 365 f. 10.—; idem 366 f. 10.—; idem 367 f. 10.—; idem 368 f. 10.—; idem 369 f. 10.—; idem 370 f. 10.—; idem 371 f. 10.—; idem 372 f. 10.—; idem 373 f